ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Λεξικογραφικόν Δελτίον

Τόμ. 8 (1958)

Λεξικογραφικόν Δελτίον

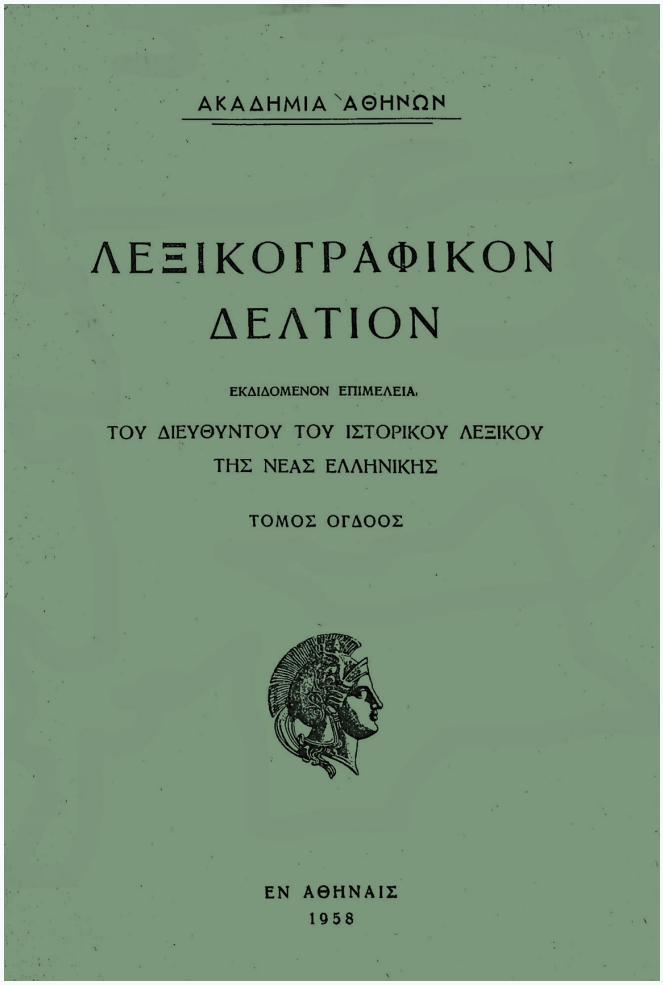

Ἐκθέσεις Γλωσσικοῦ Διαγωνισμοὺ τῶν ἐτῶν 1956, 1957

Ιωάννης Καλλέρης

doi: 10.12681/ld.40139

https://epublishing.ekt.gr | **e-Εκδότης:** ΕΚΤ | **Πρόσβαση:** 04/02/2026 17:59:28

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΟΓΔΟΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1958

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδες
Ἰω. Ν. Καλλέρη: Ἀνάλεκτα Λεξικογραφικά	1 – 58
Α. Μ. Καραναστάση: Τὸ ἰδίωμα τῆς Ἀστυπαλαίας	59 – 144
Ἔκθεσις γνωσσικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ ἔτους 1956	145 – 150
Ἔκθεσις γλωσσικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ ἔτους 1957	151 – 164
Πίναξ λέξεων	165 – 170
Παροράματα	171

ΕΚΘΕΣΙΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1956

Εἰς τὸν διαγωνισμὸν τῆς Ἑταιρείας τοῦ 1956 ὑπεβλήθησαν ἑπτὰ ἐν ὅλῳ χειρόγραφοι συλλογαί: δύο ἐξ Εὐβοίας καὶ ἀνὰ μία ἐξ Ἑρμιονίδος, Αἰτωλίας, Δομοκοῦ, Θήρας καὶ Μηχανιώνας Κυζίκου. Αἱ ἐξ Εὐβοίας συλλογαὶ προέρχονται ἐκ χωρίων, ἔνθα ὁμιλεῖται βόρειον ἰδίωμα, διακρίνονται δ' ἀμφότεραι διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἐμφανίσεως.

1. Ἡ πρώτη τούτων ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ντεγιάννη, συνταξιούχου ἐκπαιδευτικοῦ. Φέρει τὸν τίτλον «Γλωσσικὸ ἰδίωμα Στροπώνων (Εὐβοίας)» καὶ ἀποτελεῖται ἐξ 107 σελίδων μεγάλου σχήματος. Εἶναι ἡ ἕκτη συλλογὴ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ, ἣν ὁ κ. Ντεγιάννης ὑποβάλλει πρὸς κρίσιν εἰς τὴν Γλωσσικὴν Ἑταιρείαν, πᾶσαι δὲ αἱ προηγούμεναι ἔτυχον βραβείου. Τὴν ἐφετινὴν συλλογὴν ὑποβάλλει οὗτος μετὰ σιγὴν 22 ἐτῶν, δύναται δὲ ἀδιστάκτως νὰ χαρακτηρισθῇ αὕτη ὡς ἀπόκτημα τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας. Ὁ κ. Ντεγιάννης καταγράφει τὸ γλωσσικὸν ὑλικὸν τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδος μὲ εὐχέρειαν, εὐσυνειδησίαν καὶ ἱκανότητα συλλογέως ἔχοντος πλήρη ἐπίγνωσιν τοῦ προορισμοῦ τοῦ χειρογράφου του. Μέγας εἶναι ὁ πλοῦτος λέξεων καὶ φράσεων, ἑρμηνευμάτων, λαογραφικῶν ἐνδείξεων, παραδόσεων, κλπ. Πολλαὶ λέξεις ἀναπτυσσόμεναι σημασιολογικῶς, φωνητικῶς καὶ ἐτυμολογικῶς, ἀποτελοῦν ἐπὶ μέρους μικρὰς διατριβάς, ἐν αἷς ὁ ἀναγινώσκων διακρίνει ἀλλαχοῦ μὲν τὴν μόρφωσιν, ἀλλαχοῦ δὲ τὴν γλωσσικὴν διαίσθησιν τοῦ συλλογέως. Βεβαίως οὗτος δὲν ἐπιτυγχάνει πάντοτε εἰς τὴν ἐτυμολογικὴν προσπάθειαν, (ἐν πολλοῖς ἐνθυμίζει τὸν μακαρίτην Φιλήνταν) ἀλλὰ τοῦτο δὲν μειώνει τὴν σημασίαν τῶν παρατηρήσεών του. Εἰς πολλὰ σημεῖα συζητεῖ καὶ ἀντικρούει ἐτυμολογίας ἐπικρατησάσας ἤδη, μὲ ἐπιχειρήματα σοβαρώτατα, ὅπως τῆς λ. *κατσιποδιά* ἐν σ. 90 κέξ, τῆς λ. *σούδα* ἐν σ. 101 κλπ.

2. Ἡ δευτέρα ἐξ Εὐβοίας συλλογὴ προέρχεται ἐκ τοῦ χωρίου Ἁγία Ἄννα (Β. Εὐβοίας), ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν τετραδίων 8ου σχήματος (σελ. 144 ἐν ὅλῳ) καὶ ὑποβάλλεται ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Σέττα, δημοδιδασκάλου.

Τὸ προσφερόμενον ὑλικὸν δὲν εἶναι πολύ, εἶναι ὅμως ἐνδιαφέρον καὶ ἀπηκριβωμένον. Εἰς τὸ α' τετράδιον ὁ συλλογεύς, ἄριστος γνώστης τῆς ζωῆς τοῦ χωρίου, παρέχει εἰς διηγηματικὸν ὕφος πᾶσαν πληροφορίαν ἀφορῶσαν εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ λειτουργίαν τοῦ ὑδρομύλου, ὑπογραμμίζων τὴν ἰδιωματικὴν ὁρολογίαν. Διὰ τὴν διαγραφικωτέραν παράστασιν τοῦ ὑλικοῦ του παραθέτει πλῆθος

καλλιτεχνικῶν ἀναπαραστάσεων τῶν διαφόρων τμημάτων τοῦ μύλου, οὕτω δ' ἐπιτυγχάνει πληρεστέραν ἐννοιολογικὴν ἀπόδοσιν. Ἀκολουθοῦν ὡς ἐπίμετρα παραδόσεις καὶ προλήψεις περὶ μύλου, παροιμίαι σχετικαὶ μὲ τὸν μύλον κλπ. Τὸ β' τετράδιον περιέχει ὑλικὸν περὶ τοῦ ποιμενικοῦ βίου, κατατεταγμένον κατὰ κεφάλαια. Καὶ εἰς τὸ τετράδιον αὐτὸ καλλιτεχνικὰ σκίτσα βοηθοῦν εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ περιεχομένου. Αἱ πληροφορίαι ἀφοροῦν εἰς τὸν τρόπον νομῆς, κουρᾶς, ἀμέλγματος τῶν αἰγοπροβάτων, τὰς διαφόρους ὀνομασίας τῶν ζῴων, τὰς ποικιλίας, τὰ ὀνόματά των, τὰς ἡλικίας, τὰς ἀσθενείας των, κλπ. Τέλος πραγματεύεται καὶ περὶ τῶν βοῶν, παραθέτει δὲ καὶ σχετικὰς λαογραφικὰς πληροφορίας. Εἰς τὸ γ' κεφ. συμπληρώνει πρῶτον τὰς περὶ κτηνοτροφίας πληροφορίας του, παραθέτων ὀνόματα σκύλλων, εἴδη, ὀνόματα, ἀσθενείας ἡμιόνων. Εἶτα, συμμορφούμενος πρὸς τὰς ἐντύπους ὁδηγίας τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας, παραθέτει ὁλόκληρον ὡραῖον διήγημα ἐκ τοῦ ἀγροτικοῦ βίου τοῦ χωρίου εἰς πιστὴν διαλεκτικὴν ἀπόδοσιν, ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐν τῷ διηγήματι τούτῳ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ προβῇ ἐν συνεχείᾳ εἰς ἀξιολόγους γραμματικὰς παρατηρήσεις (φωνητικάς, μορφολογικάς, παραγωγικὰς) περὶ τοῦ ἰδιώματος τῆς Ἁγίας Ἄννης.

Τὸ ἰδίωμα χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ὡς βόρειον, πράγματι δὲ εἰς πολλὰ παρατιθέμενα παραδείγματα ἀπαντοῦν τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς κωφώσεως καὶ ἀποβολῆς. Εἶναι ὅμως τόσον πολλὰ τὰ παραδείγματα ἐν οἷς δὲν παρατηρεῖται κώφωσις, πολλάκις δὲ καὶ ἀποβολή, ὥστε γεννᾶται εἰς τὸν ἀναγνώστην τὸ ἐρώτημα, ἂν πρόκειται περὶ σφαλμάτων τοῦ συλλογέως ἢ περὶ λίαν ἀνειμένου βορείου ἰδιώματος, εὑρισκομένου, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς κοινῆς, ἐν ὑποχωρήσει.

3. ***Δήμητρας Μερεμέτη***, διδασκαλίσσης, «Συλλογὴ δημώδους γλωσσικοῦ ὑλικοῦ τῆς ἐπαρχίας Ἑρμιονίδος».

Τὸ ὑλικὸν τοῦτο προέρχεται ἐκ τεσσάρων παραθαλασσίων χωρίων καὶ ἐκ πέντε μεσογείων τῆς ἐπαρχίας Ἑρμιονίδος, ἐκτὸς δὲ τῶν ἄλλων ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸν γεωργικὸν καὶ ναυτικὸν βίον τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς. Παραλείπονται δύο χωρία, ἡ Κινέττα καὶ τὰ Θερμήσια, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι εἶναι ἄποικοι ἐξ Ἀρκαδίας.

Ἡ συλλογεὺς τὸ 1952 ἀπέστειλεν εἰς τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον ἐργασίαν περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς περιφερείας αὐτῆς καὶ ἑτοιμάζει, ὡς γράφει, καὶ τὸ λεξιλόγιον τῶν φυτῶν τῆς ἐπαρχίας Ἡ ἐργασία γίνεται, ἑπομένως, ἐξ ἐνδιαφέροντος, ἂν μάλιστα σημειωθῇ ὁ ὄγκος (389 σελίδες μεγάλου σχήματος) καὶ ἡ τάξις καὶ ἡ φιλοκαλία κατὰ τὴν γραφήν.

Καθ' ἃ σημειώνει ἡ συλλογεύς, εἰς τὰ παραθαλάσσια χωρία *Κοιλάδα* καὶ

Πορτοχέλι, ὡς καὶ εἰς τὰ μεσόγεια Φοῦρνοι, Δίδυμα, Καρακάδι καὶ Λουκαΐτι, ἐπιζοῦν ἀκόμη Ἀλβανόφωνοι.

Ἡ συλλογὴ εἶναι συντεταγμένη κατὰ τὰς ἐντύπους ὁδηγίας τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας. Τὸ ὑλικὸν παρατίθεται κατὰ κεφάλαια καὶ διακρίνεται εἰς τρία μέρη: Πρῶτον μέρος, σ. 1-284: ὁ ἄνθρωπος καθ' ἑαυτόν, χερσαῖος καὶ θαλάσσιος βίος, φυσικὸς καὶ ἠθικὸς κόσμος. Μέρος Δεύτερον, σ. 285-343: Μνημεῖα τοῦ λόγου, καὶ Τρίτον μέρος, σ. 344-387, Γραμματική. Τέλος παραθέτει, σ. 388-394, μερικὰ ἰχνογραφήματα. Ἡ συλλογεὺς καταβάλλει φιλότιμον προσπάθειαν νὰ ἐξαντλήσῃ τὸ τυπικὸν καὶ σημασιολογικὸν μέρος ἑκάστης λέξεως, παραθέτουσα πλῆθος φράσεων ἰδιωματικῶν, παροιμιῶν, αἰνιγμάτων κλπ., καὶ παρεμβάλλουσα καὶ λαογραφικάς τινας εἰδήσεις.

Δὲν παραλείπει ἐπίσης νὰ καταγράψῃ τὰ παράγωγα καὶ τὰ σύνθετα. Ἐκ τοῦ λεξιλογίου σημειώνομεν λέξεις τινὰς χαρακτηριστικῶς διαλεκτικάς:

ξάλη (σ. 120), γεωργικὸν ἐργαλεῖον, δι' οὗ καθαρίζουν τὸ ὑνί. Βλ. ἀρχ. *ξυάλη*.

τυπάρι (σ. 155), ἐκ τοῦ τύπος· δοχεῖον ὅπου θέτουν τὸ τυρί. Εἰς τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν οἱ συγγραφεῖς ὁμιλοῦν περὶ τυροῦ, ὅστις τοῦ καλάθου τὸν τύπον λαμβάνει.

τυροβόλι (σ. 101), καλαθίσκος πρὸς ξήρανσιν τοῦ τυροῦ. Βλ. τὴν λ. εἰς Σχολ. Ἀριστ. Βατρ. 560 καὶ Θεοκρ. 3, 86.

κουμάσι (σ. 176), τόπος διαμονῆς τοῦ χοίρου. Βλ. Ἡσύχιον· «*κωμάσιον* τῶν ὀρνίθων οἴκημα».

μανωμένος (σ. 195), *δίχτυ μανωμένο*. Πβ. τὸ ἀρχ. *μανὸς* (ἀραιός).

φαρδὺ (σ. 42), ἐν τῇ παροιμίᾳ: τὸ φαεῖ κάνει φαρδὺ κ' ἡ πεῖνα γεροντίνα. Πιθανῶς κατὰ παρετυμολογίαν ἀντὶ τοῦ *φαρί*.

Σ. 170, παρὰ τὴν παροιμίαν: *Δὲν ξέρει τί νὰ κάνῃ τοῦ γαϊδουριοῦ καὶ πιάνει τὸ σαμάρι*, λανθάνει ἡ Βυζαντινή: ἐλάκτισεν ὁ γάϊδαρος καὶ δέρουσι τὸ σάγμα (ἀπὸ στίχους Μ. Γλυκᾶ). Βλ. Πολίτου παροιμ. Ε. 342, 17 (δέρνω).

4. ***Ἀ. Μπουγᾶ***: «Τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῆς ὀρεινῆς Αἰτωλίας». Παρέχει ἀξιόλογον γλωσσικὸν ὑλικὸν ἀλφαβητικῶς κατατεταγμένον ἐκ τοῦ χωρίου Δρυμὼν (τ. Μπερίκος) τῆς ἐπαρχίας Τριχωνίδος, ἐκ σ. 126. Ἐν τέλει τοῦ λεξιλογίου (σ. 1-108) παρατίθενται συνήθεις φράσεις τῆς καθημερινῆς ὁμιλίας, παροιμίαι καὶ παροιμιώδεις φράσεις, ἔτι δὲ λαογραφικαί τινες εἰδήσεις. Ἐπίσης παρατίθεται ἀξιόλογον διάγραμμα γραμματικῆς τοῦ ἰδιώματος. Ὁ συλλογεύς, φοιτητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, εἰργάσθη βάσει τῶν ἐντύπων ὁδηγιῶν τῆς Γλωσσικῆς Ἑται-

ρείας, οὕτω δὲ συνεκέντρωσεν ὑλικὸν ἐπιστημονικῶς ἀξιόπιστον καὶ χρήσιμον εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Λεξικοῦ. Προσέχει εἰς τὴν ὀρθὴν φωνητικὴν καταγραφὴν τοῦ ὑλικοῦ του, σχεδὸν δὲ πάσας τὰς λέξεις τῆς συλλογῆς καὶ τὰς ἐννοιολογικὰς ἀποχρώσεις ἐνισχύει δι' ἐπιτυχῶν παραδειγμάτων.

Τὸ ἰδίωμα παρέχει εὐκαιρίαν διὰ πλῆθος λεξιλογικῶν φωνητικῶν καὶ μορφολογικῶν παρατηρήσεων. Οὕτως: *ἀγράδα* = σχισμή, ὀπὴ ἐπιμήκης: Ἔχ' ἀγράδις ἡ πόρτα κὶ φέρ' κρύου. Σημασία καὶ τύπος ἀθησαύριστος. Ἡ λ. καὶ σημ. συναπτέαι πρὸς τὸ ἐξ Εὐβοίας καὶ ἀλλαχοῦ ἀγριάδα = τραχύτης ἐπιφανείας, ἔλλειψις λειότητος.

ἀζγράμπιλη. Ἐνδιαφέρων ἀμάρτ. τύπος τοῦ ἀγράμπελη.

ἀπουκουντριάζου = μωραίνω, ἀπηλιθιῶ τινα: θὰ τ' ἀπουκουντριάῃς (τοὺ πιδί). Ἂν ἔχωμεν ὑποκατάστασιν τῆς προθ. *ἀπό*, πρόκειται τὸ ρ. ὑποχονδριάζω.

ἀρμουλάι = μικρὸς λαγός, λαγουδάκι. Νομίζομεν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ *ἐρημολάγι*.

ἀτέλιφτους. Ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου αἱ ἀπαιτήσεις ἢ ἀξιώσεις δὲν τελειώνουν.

βρουμίστρα. Ἐνδιαφέρων σχηματισμὸς ἀπὸ τὸ βρώμη = στέλεχος βρώμης.

γιρουντωπός: ὄχι ὁ γηραιός πως, ὡς θὰ ἀνέμενέ τις, ἀλλὰ ὁ γεγηρακώς, ὁ ὑπέργηρως, ἐπὶ δένδρων.

γράζου: ἐκ τοῦ ὑγρός, ὑγραίνομαι, νοτίζω ἐπὶ δοχείων.

γρηπίδα = λιθίνη πλὰξ ἐξέχουσα τῆς στέγης, γεῖσον, κρηπίς.

γ'δουξούρ' = ἄνθρωπος ἄξεστος, ἀμόρφωτος. Ἡ λ. ἐνισχύει τὴν προταθεῖσαν ἐτυμολογίαν τοῦ κορόιδο ἐκ τοῦ κορόγιδο.

ἡμιρ'νὰ τά. Φρ. Ηὕρι τὰ ἡμιρνά τ' = εὑρέθη εἰς περιβάλλον οἰκεῖον καὶ προσφιλές.

ἴλαμους = ἡ κατεβασιά, ἡ ἰλὺς ποταμοῦ.

κάλανους = ἥμισυ κορμοῦ δένδρου ἐσκαλισμένου πρὸς διοχέτευσιν ὕδατος. Πιστεύομεν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ κάναλος.

5. ***Χαριλάου Ν. Σακελλαρίου***, δημοδιδασκάλου, «Γλωσσικοὶ ἰδιωματισμοὶ ἐκ τοῦ χωρίου Ἀγραπιδᾶ (Δομοκοῦ)».

Τὸ χειρόγραφον ἀποτελεῖται ἐξ 162 σελίδων σχήματος χάρτου ἀναφορᾶς καὶ περιέχει ὑλικὸν συλλεγὲν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐντύπων ὁδηγιῶν τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας. Τὸ ὑλικὸν προέρχεται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ χωρίου Ἀγραπιδᾶ τῆς ἐπαρχίας Δομοκοῦ, ἰδιαιτέρας πατρίδος τοῦ συλλογέως (σ. 5 - 151), ἐν μέρει δὲ καὶ ἐκ τοῦ χωρίου Θεολόγος Εὐβοίας, ὅπου ὁ συλλογεὺς ὑπηρετεῖ ὡς δημοδιδάσκαλος, καὶ ἄλλων τόπων (σ. 152 – 161).

Μεταξὺ τῶν σελίδων 132 - 139 παρέχεται ἀλφαβητικὸς πίναξ ἄνευ ἑρμηνευμάτων τῶν ἀναγραφεισῶν ἐν τῷ κειμένῳ λέξεων καὶ ἐπὶ πλέον προστίθεται ἐν-

τυπον τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας, ὅπου ὁ συλλογεὺς ἀπαντᾷ εἰς μερικὰ ἐρωτήματα διὰ γλωσσικὰ φαινόμενα ἀναγόμενα εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ χωρίου.

Τὸ ὑλικὸν καταγράφεται κατὰ κεφάλαια: *ὁ ἄνθρωπος καθ' ἑαυτόν*, σ. 5 - 74, *ὁ χερσαῖος βίος*, σ. 75 - 104, *ὁ φυσικὸς κόσμος*, σ. 105 - 112, *ὁ ἠθικὸς κόσμος*, σ. 113 - 130. Εἰς τὸ τέλος σημειώνει καὶ λέξεις ἄλλων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἐκ Ρουπακίου Ἠλείας, σ. 161. Ἀκολουθεῖ πίναξ τῶν περιεχομένων, σ. 162-164.

Τὸ ἰδίωμα τῆς Ἀγραπιδεᾶς εἶναι βόρειον. Ὁ συλλογεὺς καταβάλλει προσπάθειαν νὰ ἀποδώσῃ τοῦτο ἀκριβέστερον φωνητικῶς καὶ ἐξαντλεῖ τὸ ἐρωτηματολόγιον διὰ πολλῶν παραδειγμάτων, παραθέτων ἰδιωματικὰς φράσεις, ὅρκους, ἀράς, σύνθετα, μεγεθυντικὰ καὶ ὑποκοριστικά. Εἰς τὴν ἀναγραφὴν φράσεων εἶναι πολλάκις πλουσιώτατος (βλ. σ. 48 κέξ λέξ. *καρδιά*), παραθέτει δὲ ἐνίοτε καὶ λαογραφικὰ στοιχεῖα. Ἐπὶ πλέον, προσπαθεῖ καὶ διὰ σχεδίων τῶν ἀντικειμένων νὰ καταστήσῃ σαφέστερον τὸ ἑρμήνευμα πολλῶν λέξεων. Φωνητικῶς ἐπίσης προσπαθεῖ νὰ εἶναι ἀκριβὴς εἰς τὴν καταγραφὴν χωρὶς ἐν τούτοις νὰ τὸ ἐπιτυγχάνῃ πάντοτε: ἔχ^{ει}, χ^{ει}λᾶς, χ^{υ}μάου,φρυδάκ^{ι}, ν^{υ}χάκ^{ι}, κ^{οι}λάρα, βγάλ^{η}ς, θηλ^{υ}κά, ματών^{ει}, διρπάν^{ι}, παρὰ ταῦτα ὅμως σημειώνει καὶ γ'ναῖκα, μαλάκ', κ'λιά.

Ἐκ τοῦ λεξιλογίου σημειοῦμεν καὶ ἀρχαιοπινῆ τινα στοιχεῖα:

πίνος (ρύπος) (σ. 90). Πβ. Σοφ. Οἰδ. Κολ. 1239, Εὐρ. Ἠλέκτρ. 305.
πασπάλη = ἀρχ. παιπάλη.
χαρδακίζει ἡ καρδιά. Πιθανῶς χορδακίζει (πάλλει).
ξιθάλι: (βούκεντρον) ἀρχ. ξυήλη καὶ μεσαιων. ξυάλη (ascia securis Δουκάγγιος).

Σημασίαι τινὲς λέξεων ἐλλείπουσιν ἐκ τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ:

ἄλαλα (σ. 80). *ἀντρίζω* (σ. 51). *τὸ ἔχος* (σ. 127) περιουσία. Ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος τὰ *ἔχη* (Μάνη).

6. ***Ἀνδρ. Νομικοῦ***, «Παροιμίες τοῦ Θηραϊκοῦ λαοῦ».

Εἰς 28 δακτυλογραφημένας σελίδας καταχωρίζει ὁ συλλογεὺς 200 παροιμίας μεθ' ἑρμηνεύματος, αἱ ὁποῖαι ἐπιχωριάζουν εἰς Θήραν, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἄνευ ἑρμηνεύματος 27 ἄλλας παροιμίας ἢ παροιμειώδεις φράσεις σχετικὰς μὲ τὰς καιρικὰς συνθήκας.

Ἡ ὅλη συλλογὴ παρέχει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ὁ συλλογεὺς εἰργάσθη μὲν μὲ ἔφεσιν καὶ κατέβαλε πολλὴν προσπάθειαν διὰ νὰ ἑρμηνεύσῃ τὰς παροιμίας του, ἀλλὰ στερεῖται τῆς πρὸς τοῦτο προπαιδείας καὶ φαίνεται ἀγνοῶν πλήρως τὰς μέχρι τοῦδε δημοσιευθείσας συλλογὰς καὶ ἑρμηνείας παροιμιῶν. Οὕτω κοινοτάτας παροιμίας, οἷον *στὴν ἀναβροχιά, καλὸ καὶ τὸ χαλάζι* "*Αι Γεώργη, βόηθα με, σεῖ*

καὶ σὺ τὸν πόδα σου· κάλλιο γαϊδουρόδενε παρὰ γαϊδουρογύρευε, κλπ. νομίζει μόνον Θηραϊκάς. Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι ἐνῷ, ὡς φαίνεται, δὲν γνωρίζει τὸν Πολίτην, γνωρίζει καὶ παραπέμπει εἰς τοὺς ἀρχαίους παροιμιογράφους. Τὸ ὅλον ὑλικὸν τῆς συλλογῆς ὀλίγον θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν ὑπὸ τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας ἐπιδιωκόμενον σκοπόν.

7. ***Εὐαγγ. Μπόγκα.*** 1) «Ἰδιωματικὸν Λεξιλόγιον Μηχανιώνας» (Κυζίκου), ἐν τετράδ. ἐξ 120 σ. μὲ 926 λέξεις· 2) «Λαογραφικὰ τινὰ στοιχεῖα Μηχανιώνας Κυζίκου», ἐν τετράδ. μὲ 52 σ.

Γνωστὸς καὶ ἀξιόλογος συλλογεὺς ὁ κ. Μπόγκας, προσφέρει ἐκ τῆς Μηχανιώνας ἀπηκριβωμένον ὑλικόν, ὅπερ συνέλεξε δι' ἐπισκέψεως τῶν ἐν Ν. Μηχανιώνᾳ ἐγκατεστημένων προσφύγων. Ἐπίσης ἐν Ν. Μηχανιώνᾳ συνέλεξε καὶ τὰ εἰς τὸ β' τετράδιον παρατιθέμενα Λαογραφικά. Οἱ κάτοικοι τῆς Μηχανιώνας καὶ εἰς τὴν παλαιὰν καὶ εἰς τὴν νέαν πατρίδα των ἀσχολοῦται κατὰ κύριον λόγον μὲ τὴν ἁλιείαν, ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ ἡ συλλογὴ περιέχει πολλοὺς ὅρους τοῦ ναυτικοῦ βίου, καὶ εἰς τὴν Λαογραφικὴν συλλογὴν τὰ περισσότερα ᾄσματα εἶναι ναυτικά. Ἡ συλλογὴ δὲν περιέχει ἄφθονα παραδείγματα οὕτω δὲ δὲν δύναται ἐκ ταύτης νὰ ἀπακριβωθῇ ὁ πραγματικὸς χαρακτὴρ τοῦ ἰδιώματος, ὅπερ κατὰ τὸν κ. Μπόγκαν παλαιότερον ἦτο βόρειον. Καλὸν εἶναι νὰ παρακληθῇ ὁ κ. Μπόγκας νὰ ἐνισχύσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ὑλικὸν τῆς συλλογῆς του διὰ παραδειγμάτων καὶ περισσοτέρων λαογραφικῶν κειμένων καὶ ἰδιωματικῶν ἀφηγήσεων.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ἡ κριτικὴ ἐπιτροπεία θεωρεῖ καλυτέραν τὴν συλλογὴν ἐκ Στροπόνων Εὐβοίας, εἰς δευτέραν δὲ μοῖραν κατατάσσει τὰς συλλογὰς ἐξ Ἁγίας Ἄννης Εὐβοίας, Δρυμῶνος Αἰτωλίας καὶ Ἑρμιονίδος. Καλὰς ὡσαύτως καὶ βραβευτέας κρίνει τὰς συλλογὰς ἐξ Ἀγραπιδιᾶς Δομοκοῦ καὶ Μηχανιώνας Κυζίκου. Ὡς πρὸς τὴν ἐκ Θήρας συλλογὴν παροιμιῶν, ἡ Ἐπιτροπεία εὑρίσκει ὅτι ἀποτελεῖ μὲν αὕτη φιλότιμον προσπάθειαν, ἀλλὰ δὲν προσφέρει τι τὸ νέον, δι' ὃ καὶ προτείνει ὅπως ἀπονεμηθῇ ὁ ἔπαινος τῆς Ἑταιρείας εἰς τὸν συλλογέα.

Ἡ Κριτικὴ Ἐπιτροπεία

Ιω. ΚΑΛΛΕΡΗΣ, Αθ. ΚΩΣΤΑΚΗΣ, Γ. ΚΟΥΡΜΟΥΛΗΣ, εἰσηγητής

Εἰς τὰς ἀνωτέρω συλλογὰς ἀπενεμήθησαν τὰ ἑξῆς βραβεῖα: 1) Βραβεῖον ἐκ δραχ. 2250 εἰς τὴν ἐκ Στροπόνων Εὐβοίας συλλογὴν τοῦ κ. Γ. Ντεγιάννη. 2) Βραβεῖον ἐκ δρχ. 1750 εἰς τὴν συλλογὴν ἐξ Ἁγίας Ἄννης Εὐβοίας τοῦ κ. Δ. Σέττα, τὴν συλλογὴν ἐκ Δρυμῶνος Τριχωνίδος τοῦ κ. Ἀ. Μπουγᾶ καὶ τὴν συλλογὴν ἐξ Ἑρμιονίδος τῆς δίδος Δήμητρας Μερεμέτη. 3) Βραβεῖον ἐκ δραχ. 1250 εἰς τὴν συλλογὴν ἐκ Μηχανιώνας Προποντίδος τοῦ κ. Εὐαγγ. Μπόγκα καὶ τὴν συλλογὴν ἐξ Ἀγραπιδιᾶς Δομοκοῦ τοῦ κ. Χ. Σακελλαρίου.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1957

Ἡ κριτικὴ Ἐπιτροπὴ μὲ ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν διαπιστώνει ὅτι εἰς τὸν γλωσσικὸν διαγωνισμὸν τοῦ παρελθόντος ἔτους μετέχουν 22 ἐν ὅλῳ συλλογεῖς γλωσσικοῦ ὑλικοῦ ἐκ διαφόρων περιφερειῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν, εὐτυχῶς, καὶ ἀρκετοὶ ἐκπαιδευτικοί.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο, ἀσύνηθες κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, παρέχει τὴν ἐλπίδα ὅτι πολλοὶ φιλογενεῖς ἄνδρες, ἐνεστερνίσθησαν τὸν ἐθνικὸν σκοπόν, ὃν ἐπιδιώκει ἡ Ἑταιρεία ἡμῶν, καὶ ὅτι τοῦτο θὰ ἀποδώσῃ δαψιλεῖς καρποὺς καὶ εἰς τοὺς ἑπομένους διαγωνισμούς. Θεωροῦμεν ἐν τούτοις σκόπιμον νὰ ὑπομνήσωμεν ἅπαξ ἔτι ἐκεῖνο, ὅπερ πολλάκις ἐτονίσθη εἰς προηγουμένας ἐκθέσεις, ὅτι δηλαδὴ τὸ χρηματικὸν ποσόν, τὸ ὁποῖον ἡ γενναιοδωρία τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκείου κληροδοτήματος θέτει κατ' ἔτος εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἑταιρείας, μόλις ἀρκεῖ διὰ τὴν συμβολικὴν ἀμοιβὴν τοῦ μόχθου τῶν συλλογέων. Θὰ ἔπρεπε, διὰ τοῦτο, τόσον ἡ πολιτεία, ὅσον καὶ ἡ Ἀκαδημία, νὰ ἐνισχύσουν τὴν προσπάθειαν τῆς Ἑταιρείας δι' ὑλικῆς, μάλιστα δὲ δι' ἠθικῆς συνδρομῆς, δεδομένου ὅτι ἡ ἠθικὴ κυρίως ἀμοιβὴ θερμαίνει τὸν ζῆλον τῶν φιλοτίμων Ἑλλήνων, οἵτινες καταναλίσκουν χρόνον καὶ κόπον πολὺν διὰ τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας ἡμῶν.

Αἱ ὑποβληθεῖσαι συλλογαὶ προέρχονται: τέσσαρες ἐκ Θρᾴκης, ἀνὰ τρεῖς ἐκ Μακεδονίας καὶ Πελοποννήσου, ἀνὰ δύο ἐξ Ἰωνίας καὶ Χίου, ἀνὰ μία ἐκ Προποντίδος (Ἀρτάκη), Ψαρῶν, Τήνου, Θάσου, Κεφαλληνίας, Ἰθάκης, Μεγάρων, Φθιώτιδος, καὶ μία, περιέχουσα δημοτικὰ ᾄσματα, ἐκ διαφόρων τόπων.

1. Ἡ τελευταία αὕτη συλλογὴ ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ παλαιμάχου συλλογέως κ. Γ. Ντεγιάννη, συνταξιούχου ἐκπαιδευτικοῦ, βραβευθέντος πολλάκις εἰς προηγουμένους διαγωνισμοὺς τῆς Ἑταιρείας. Ὁ κ. Ντεγιάννης, εὑρισκόμενος τὸ παρελθὸν θέρος εἰς Σμόκοβον πρὸς λουτροθεραπείαν, δὲν ἐδίστασε νὰ διαθέσῃ πολὺν ἐκ τοῦ διὰ τὴν ἀνάπαυσιν ἑαυτοῦ καὶ τῶν συλλουομένων προοριζομένου χρόνου διὰ νὰ καταγράψῃ τριακόσια ἐν ὅλῳ δημοτικὰ ᾄσματα, κυρίως ἐκ Θεσσαλίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ Μακεδονίας, Στερεᾶς Ἑλλάδος, Εὐβοίας καὶ ἀλλαχόθεν. Δι' ἕκαστον τούτων παρέχει σαφεῖς καὶ χρησίμους πληροφορίας περὶ τοῦ τόπου προελεύσεως, τοῦ ὀνόματος, τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀξιοπιστίας τοῦ πληροφοριοδότου. Ἡ συλλογή, μολονότι περιέχει, ὡς εἶναι εὐνόητον, ᾄσματα κατὰ τὸ πλεῖστον γνωστά, εἶναι λίαν εὐπρόσδεκτος. Ὁ κ. Ντεγιάννης, συλλογεὺς ἐμπειρότατος, καταγράφει

τόσον πιστῶς εἰς τὸ ἑκάστοτε ἰδίωμα τὰ ᾄσματα, ὥστε διατηρεῖ ἐνίοτε καὶ λάθη μετρικὰ ὀφειλόμενα εἰς τοὺς πληροφοριοδότας. Παρέχει οὕτω ὑλικὸν πλούσιον καὶ χρήσιμον, τόσον διὰ τὴν συγκριτικὴν μελέτην τῆς διδομένης παραλλαγῆς ἑκάστου ᾄσματος πρὸς τὰς ἤδη γνωστάς, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀποθησαύρισιν διαλεκτικῶν τύπων ὁμιλουμένων εἰσέτι ἢ διατηρουμένων μόνον εἰς τὴν δημώδη ποίησιν. Ἡ ἐπιτροπὴ προτείνει διὰ τοῦτο, ὅπως ἡ συλλογὴ γίνῃ ἀποδεκτὴ καὶ βραβευθῇ.

2. Ὑπὸ τὸν τίτλον «Συλλογὴ λαϊκοῦ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ» καὶ τὸν ὑπότιτλον «ἀπὸ κατοίκους ἐξ ὀρεινῶν χωρίων τῆς Φθιώτιδος» ὑπεβλήθη συλλογὴ ἐκ 55 σελίδων μεγάλου σχήματος ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ἀναγνωστοπούλου, συνταξιούχου γραμματέως πρωτοδικῶν. Περιέχει τοπωνύμια, ὀνόματα οἰκιακῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν, εἰδῶν κλινοστρωμνῆς καὶ ἐνδυμάτων, φαγητῶν κτλ., διδόμενα ὑπὸ ἀφηγηματικὴν μορφήν, ἐν συνεχείᾳ δὲ λεξιλόγιον, ἀλφαβητικῶς ταξινομημένον, παιδικὰς λέξεις καὶ 56 παροιμίας κατὰ τὴν ἀλφαβητικὴν σειρὰν τῆς πρώτης λέξεως ἑκάστης παροιμίας. Ὁ συλλογεὺς ἀποδίδει πιστῶς τὴν χρησιμοποιουμένην εἰς τὴν περιφέρειαν συγκεκομμένην, ὡς εἰκός, μορφὴν ἑκάστης λέξεως, μετὰ τῆς ἰδιωματικῆς αὐτῆς σημασίας, δὲν παραλείπει δὲ νὰ δίδῃ συνήθως ἐντὸς παρενθέσεως καὶ τὴν πλήρη μορφὴν αὐτῆς, ὡς ἀπαντᾷ εἰς τὴν κοινήν. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι κατέχει πλήρως τὸ βόρειον ἰδίωμα τῆς περιφερείας Ὑπάτης, ὅθεν κατάγεται, καὶ ὅτι προσπαθεῖ μετὰ ζήλου καὶ φιλοτιμίας νὰ διασώσῃ κατὰ τὸ δυνατὸν περισσότερα γλωσσικὰ καὶ λαογραφικὰ στοιχεῖα τῆς γενετείρας του. Περὶ τῶν τελευταίων ἄλλως τε τούτων ἔχει ἐκδώσει καὶ ἰδιαιτέραν μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἑλληνικὰ ἔθιμα» (Ἀθῆναι, 1957).

Ὡς πρὸς τὰ γλωσσικὰ καθαρῶς στοιχεῖα, ἡ ὑπὸ κρίσιν συλλογὴ ἀποτελεῖ ἐγγύησιν ὅτι ὁ συλλογεὺς θὰ προσφέρῃ ἀσφαλῶς εἰς τὸ μέλλον πλουσιώτερον ὑλικόν, μεθοδικώτερον δὲ καὶ πιστότερον καταγεγραμμένον, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὁδηγιῶν τῆς Ἑταιρείας, τῶν ὁποίων ἔλαβε, δυστυχῶς, γνῶσιν μετὰ τὴν κατάθεσιν τῆς κρινομένης συλλογῆς. Θεωροῦμεν διὰ τοῦτο περιττὸν νὰ ὑπογραμμίσωμεν ὡρισμένας ἀτελείας τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Ἀναγνωστοπούλου (π. χ. τὴν ἔλλειψιν ἑρμηνεύματος τῶν διδομένων παροιμιῶν, τὴν ἀτελῆ καταγραφὴν ὡρισμένων φθόγγων, κτλ.) καὶ ἀρκούμεθα νὰ ὑπογραμμίσωμεν ὅτι ἡ συλλογή, ὡς ἔχει, θὰ συμβάλῃ εἰς τὸν πλουτισμὸν τοῦ Ἀρχείου τοῦ Λεξικοῦ, δεδομένου μάλιστα ὅτι ἀναφέρεται εἰς ἰδίωμα λίαν ἐνδιαφέρον, ἀλλ' ἥκιστα γνωστόν, καὶ δέον νὰ βραβευθῇ.

3. Χ/φον ὑπὸ τὸν τίτλον «Γλωσσάριο τοῦ Μεγαρικοῦ ἰδιώματος», ἐκ σ. 195 μεγάλου σχήματος, ὑποβληθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀλ. Ὑψηλάντου, συνταξιούχου ἐκπαιδευτικοῦ (ἀποθανόντος ἐν τῷ μεταξύ, ὡς πληροφορούμεθα), ἔρχεται νὰ συμ-

πληρώσῃ τὸ σχετικῶς πλούσιον ὑλικόν, ὅπερ ἀπεστάλη κατὰ καιροὺς εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς τῆς Ἑταιρείας ἡμῶν ἐκ Μεγάρων.[1] Ὁ συλλογεὺς δίδει ἐν ἀρχῇ συντόμους γραμματικὰς καὶ φωνητικὰς παρατηρήσεις (σ. 4 - 6) ἐπὶ τῶν ἰδιαζόντων εἰς τὸ Μεγαρικὸν ἰδίωμα φαινομένων (τσιτακισμὸς τοῦ *κ* πρὸ τοῦ *ε* καὶ *ι*, διατήρησις τῆς προφορᾶς τοῦ *υ* ως *ου* καὶ τοῦ ἀσυνιζήτου τῶν εἰς *-ία* καὶ *-έα* οὐσιαστικῶν, σχηματισμὸς τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου τῶν ρημάτων εἰς *-κα*, κτλ.), περὶ ὧν διέλαβεν ἐν λεπτομερείαις ὁ ἀείμνηστος Γ. Χατζιδάκις.[2] Ἀκολουθεῖ γλωσσάριον ἀλφαβητικῶς ταξινομημένον (σ. 7 - 190), τοπωνύμια (σ. 191), παροιμιώδεις φράσεις καὶ παροιμίαι (σ. 194 - 196), ὀνόματα παιγνίων (σ. 197), ἄνευ, δυστυχῶς, περιγραφῆς αὐτῶν, καὶ σύντομος πίναξ τῶν συνηθεστέρων κυριωνύμων (σ. 199). Ἡ ἐπιμέλεια, μεθ' ἧς ἔχει συλλεγῆ τὸ πλούσιον ὑλικὸν τοῦ λεξιλογίου, ἡ ἀξιέπαινος προσπάθεια, μεθ' ἧς ἔχει ἀποδοθῆ ἡ μορφὴ τῶν λέξεων καὶ ἡ ἑρμηνεία αὐτῶν κατὰ τὸ δυνατὸν πιστότερον καὶ ἀκριβέστερον (τὰς ὀλίγας ἀτελείας πρέπει ν' ἀποδώσῃ κανεὶς εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ συλλογέως) καὶ τὰ πολλὰ καὶ διδασκαλικὰ παραδείγματα, δι' ὧν πιστοῦται ἡ ἑκάστοτε διδομένη σημασία τῶν λέξεων, καθιστοῦν τὴν συλλογὴν τόσῳ μᾶλλον πολύτιμον, ὅσον δι' αὐτῆς οὐ μόνον πλουτίζεται διὰ νέων λέξεων τὸ λεξιλόγιον τῆς Μεγαρικῆς, ἀλλὰ διευκολύνεται καὶ ἡ συγκριτικὴ μελέτη τούτου διὰ τῆς παραβολῆς πρὸς τὰ ἐκ προηγουμένων συλλογῶν γνωστά. Ὅθεν θεωροῦμεν τὴν συλλογὴν ἀξίαν βραβεύσεως.

4. Ἡ σημασία καὶ ἡ πολλαπλῆ χρησιμότης τῶν νεοελληνικῶν τοπωνυμίων,[3] ἀσφαλῶς γνωστὴ εἰς τὸν κ. Σπ. Μουσούρην (τὸν γνωστὸν ποιητὴν Φῶτον Γιοφύλλην), παρεκίνησε τοῦτον νὰ συντάξῃ πλῆρες «Τοπωνυμικὸν τῆς νήσου Ἰθάκης» ἐξ 100 σ. δακτυλογραφημένων μεγάλου σχήματος. Τὰ τοπωνύμια καταγράφονται κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν, δι' ἕκαστον δὲ τούτων παρέχονται λεπτομερεῖς καὶ σαφεῖς πληροφορίαι τοπογραφικαὶ καί, κατὰ τὸ δυνατόν, ἐτυμολογικαί. Ἐντύπωσιν ἐμποιεῖ, ὅτι τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν τοπωνυμίων τῆς νήσου εἶναι καθαρῶς Ἑλληνικῆς προελεύσεως. Διδακτικὸν ὡσαύτως εἶναι, ὅτι τὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα, ἡ διαμόρφωσις ἢ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐδάφους, τὸ εἶδος τῶν δένδρων ἢ φυτῶν, ἅτινα εὐδοκιμοῦν εἰς ὡρισμένην περιφέρειαν, καὶ τὰ ὀνόματα ἐκκλησιῶν ἢ ἄλλων χαρακτηριστικῶν κτισμάτων, ἀποτελοῦν τοὺς συνηθεστέρους λόγους ὀνοματοθεσίας τῶν τοπωνυμίων. Ὁ συλλογεύς, γνώστης τῶν τόπων καὶ τοῦ ἰδιώματος τῆς νήσου (ἐβραβεύθη παλαιότερον καὶ γλωσσική του συλλογὴ ἐξ Ἰθάκης), καθορίζει κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχῶς τοὺς λόγους τού-

[1] Βλ. Ἀθηνᾶ 24 (1912), 297 - 299 28 (1916), 324 - 325, 56 (1952), 367 - 371.

[2] Γλωσσολογ. Ἔρευναι, 73 κέ.

[3] Βλ. Κ. Ἀμάντου, Die Suff d. neugr Ortsn., 4 - 5.

τους, ἀποφεύγει δέ, ὀρθῶς, τὰς ἀσκόπους ὑποθέσεις ἢ ἐπεξηγήσεις, ὁσάκις ἡ προέλευσις τοῦ τοπωνυμίου εἶναι εἰς αὐτὸν ἄγνωστος ἢ ἀσαφής. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἐὰν καὶ ἐξ ἄλλων περιφερειῶν εἴχομεν συλλογὰς τοπωνυμίων ἐπιμελῶς καὶ μεθοδικῶς συντεταγμένας, ὡς ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Μουσούρη, τὴν ὁποίαν θεωροῦμεν διὰ τοῦτο ἀξίαν βραβείου.

5 Μικρὰν συλλογὴν ἐκ σ. 39 μεγάλου σχήματος, περιέχουσαν γλωσσικὸν ὑλικὸν ἐκ Κεφαλληνίας, ὑπέβαλεν ὁ κ. Γερ. Σπετσέρης. Ἡ συλλογὴ περιλαμβάνει γλωσσάριον ἀλφαβητικῶς ταξινομημένον ἐκ σ. 31, παροιμίας καὶ παροιμιώδεις φράσεις, ἀλφαβητικῶς ἐπίσης κατατεταγμένας, ἐκ σ. 6, καὶ τοπωνυμίας ἐκ σ. 2. Κατ' ἐξοχὴν ἐνδιαφέρον εἶναι τὸ διὰ τοῦ γλωσσαρίου προσφερόμενον ὑλικόν, διότι περιλαμβάνει κατὰ κανόνα λέξεις αὐστηρῶς ἰδιωματικῆς χρήσεως (π.χ. *βελινόπεννα* = μολυβδοκόντυλον, *δεονὸς* = γεγονός, ζήτημα, *ἔρτηκας* = νάρθηξ, *μωρόπουλλο* = τὸ τρυφερὸ κολοκυθάκι, *πετάλες* = ἀχιβάδες, *προσποδοῦ* = τὸ πρὸς τοὺς πόδας μέρος τοῦ κρεββατιοῦ, κτλ.). Τὸ λυπηρὸν εἶναι ὅτι ὁ συλλογεύς, παρὰ τὴν προφανῆ ἔφεσιν νὰ συμβάλῃ εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ διαγωνισμοῦ τῆς Ἑταιρείας, δὲν κατέχει τὴν μέθοδον τῆς συλλογῆς τοῦ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ Ἕνεκα τούτου δίδει σύντομον, ἐνίοτε μάλιστα μονολεκτικήν, ἑρμηνείαν τῶν λέξεων, ἄνευ διακρίσεως μεταξὺ κυρίας καὶ μεταφορικῆς σημασίας καὶ ἄνευ οὐδενὸς παραδείγματος ἐκ τοῦ προφορικοῦ λόγου πρὸς διασάφησιν αὐτῆς.

Τὴν ἔλλειψιν ταύτην θ' ἀναπληρώσῃ, ἐλπίζομεν, ὁ συλλογεὺς λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰς ἐντύπους ὁδηγίας τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς προσεχοῦς συλλογῆς γλωσσικοῦ ὑλικοῦ ἐκ τῆς γενετείρας του νήσου, τὸ ὁποῖον ἔχει ἤδη συγκεντρώσει, ὡς ὁ ἴδιος γράφει. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπὸ κρίσιν συλλογή, ὡς πρώτη προσπάθεια, εἶναι εὐπρόσδεκτος καὶ πρέπει νὰ βραβευθῇ.

6. Συλλογὴ ὑπὸ τὸν τίτλον «Γλωσσικὸ ὑλικὸ ἐκ Θάσου», ἐκ σ. 140 8ου σχήματος, ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς κ. Ἄννας Ἀργυρίου, περιλαμβάνει δὲ γλωσσάριον (σ. 1-58), τοπωνυμικὸν (σ. 61-75), κύρια ὀνόματα (σ. 76-78), παροιμίας καὶ παροιμιώδεις φράσεις (σ. 81 - 102), ναυτικὴν ὁρολογίαν (σ. 103 - 113), συντόμους γραμματικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἰδιώματος (σ. 114 - 119), ἐν τέλει δὲ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα (συμβόλαια, κλπ.) συντεταγμένα εἰς τὴν ἐν τῇ νήσῳ ὁμιλουμένην κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα (σ. 121 - 140). Ἡ ὅλη ἐργασία ἀποδεικνύει ὅτι πρόκειται περὶ ἱκανῆς καὶ παρατηρητικῆς συλλογέως, ἥτις ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ περισσότερα, ἐὰν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰς ὁδηγίας τῆς Ἑταιρείας. Εἶναι βέβαιον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὅτι οὔτε τὰς παροιμίας θὰ ἄφινεν ἄνευ ἑρμηνεύματος, οὔτε τὰς σημασίας τῶν λέξεων θὰ ἔδιδεν ἄνευ διασαφητικῶν παραδειγμάτων. Ὁπωσδήποτε ὅμως, τὸ προσφερόμενον ἐκ τῆς ἐν Θάσῳ ὁμιλουμένης ὑλικόν, ἐξ ἧς

ἐλαχίστας, σημειωθήτω, ἔχομεν συλλογάς, εἶναι μορφολογικῶς καὶ σημασιολογικῶς ἐνδιαφέρον (πβ. *κοκκ'νίτσα* = ἱλαρά, *δίνω λαδήσια* ἢ *μελ'σθήσια* = δανείζω ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐπιστροφῆς τῶν χρημάτων κατὰ τὴν συγκομιδὴν τοῦ ἐλαίου ἢ τοῦ μέλιτος, τῶν δύο, δηλαδή, κατ' ἐξοχὴν προϊόντων τῆς νήσου, *λοχερὸς* = τρυφερός, δηλ. χλοερός, *χαλδαῖος* = μικρὸς παῖς, κτλ.), δι' ὃ καὶ θεωροῦμεν τὴν συλλογὴν χρήσιμον καὶ βραβευτέαν.

7. Ὁ κ. Γ. Ἀμιραλῆς, τελειόφοιτος φιλολογίας, ὑπέβαλε χειρόγραφον ὑπὸ τὸν τίτλον «Συλλογὴ λέξεων ἐκ Τήνου», ἐκ σ. τετραδίου 120 περίπου, περιέχον γλωσσάριον ἀλφαβητικῶς ταξινομημένων ἰδιωματικῶν λέξεων ἐκ διαφόρων χωρίων τῆς νήσου, κατὰ τὸ πλεῖστον δηλουμένων ἑκάστοτε ὀνομαστί. Ὁ συλλογεὺς φαίνεται κατέχων γενικὴν ἐποπτείαν τῆς ἐν τῇ νήσῳ ὁμιλουμένης, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς προσπαθείας, ἣν κατέβαλε πρὸς ἀπόδοσιν τῶν διαφόρων κατὰ τόπους τύπων τῶν λέξεων, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ νὰ τονίσῃ κυρίως τὴν φωνητικὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς βορείας καὶ νοτίας περιοχῆς τῆς νήσου. Δυστυχῶς περιώρισε τὴν προσπάθειαν ταύτην μόνον εἰς τοὺς τύπους τῶν ρημάτων (πχ. *βολεύω, κοπανίζω, μπολαστίζω, ξεγανώνω, ρημάζω*, κτλ. εἰς τὴν νοτίαν περιοχήν, ἀλλὰ *βουλεύου, κουπανίζου, μπουλαστίζου, ξιγανώνου, ρ'μάζου*, κτλ. εἰς τὴν βορείαν περιοχήν). Παραμένει οὕτως ἀμφίβολον, ἐὰν ἡ αὐτὴ διαφορὰ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ ὀνόματα, ἡ ἀμφιβολία δ' αὕτη ἐπιτείνεται, ὅταν ὁ συλλογεὺς βεβαιώνῃ ὅτι καθ' ὅλην τὴν νῆσον λέγεται *γουλί, καλίκι, καρίκι, κλινάφτης, κανάτι*, κτλ., ἀλλὰ καὶ *γ'δί, γινάτ', κουσούρ', κιλιπούρ', κουλοχέρ'ς*, κτλ. Ἡ ἀσάφεια δὲ ὡς πρὸς τὴν φωνητικὴν ἀπόδοσιν πολλῶν λέξεων καθίσταται πολλάκις ἐντονωτέρα ἐκ τῆς ἀτελοῦς διατυπώσεως τοῦ ἑρμηνεύματος ἢ καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἱκανῶν καὶ καταλλήλων παραδειγμάτων. Παρὰ τὰς ἐλλείψεις ταύτας, εὐνοήτους διὰ νέον καὶ ἀρχάριον συλλογέα, ἡ συλλογὴ προσφέρει ἀρκετὸν χρήσιμον ὑλικὸν καὶ δέον νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ καὶ νὰ βραβευθῇ.

8. Χειρόγραφον ἐκ σ. 82 μεγάλου σχήματος, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ψαριανὴ Λαογραφία», ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Σπανοῦ, δημοδιδασκάλου. Περιέχει ᾄσματα σχετικὰ μὲ τοὺς ξενιτεμένους, τὴν θάλασσαν, τὸν γάμον, τὸν ἔρωτα κλπ. (σ. 1 - 65), ἐν συνεχείᾳ δὲ λαογραφικὰς πληροφορίας συνδεομένας μὲ τὰς ἑορτὰς τοῦ Δωδεκαημέρου καὶ τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς νήσου (σ. 65-78). Τόσον τὸ πρῶτον, ὅσον καὶ τὸ δεύτερον μέρος οὐδὲν σχεδὸν προσθέτουν ἀπὸ γλωσσικῆς ἀπόψεως, διότι τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει ᾄσματα παγκοίνως γνωστά, τὸ δὲ δεύτερον καταγραφὴν μέρους τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἐπικρατούντων ἠθῶν καὶ ἐθίμων. Φανερὸν ἐξ αὐτοῦ καθίσταται, ὅτι ἡ συλλογὴ εἶναι χρήσιμος εἰς τὴν λαογραφικὴν κυρίως ἔρευναν. Διὰ τοῦτο, ὡς καὶ διὰ τὰς δύο μοναδικὰς σελίδας (79 - 89) τοῦ λεξιλογίου,

νομίζομεν ὅτι ἡ συλλογὴ πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ καὶ νὰ ἐπαινεθῇ.

9. Ἔργον υἱικῆς στοργῆς πρὸς τὴν ἀπολεσθεῖσαν γενέτειραν, ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς μεγάλης, πολλοῦ μόχθου καὶ μακροῦ χρόνου, εἶναι χειρόγραφον ἐξ 11 τετραδίων μεγάλου σχήματος (σ. 230 περίπου ἐν συνόλῳ), τὸ ὁποῖον φέρει τὸν τίτλον «Λαογραφικὰ Ἀρτάκης» καὶ ὑποβάλλεται ὑπὸ τοῦ κ. Ὀρέστου Λογοθετίδου, «ἐπὶ 31 συνεχῆ ἔτη διατελέσαντος διδασκάλου ἐν Ἀρτάκῃ καὶ Πανόρμῳ». Ἡ συλλογὴ περιέχει γραμματικὰς καὶ φωνητικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἰδιώματος τῆς Ἀρτάκης (σ. 1 - 13), λεξιλόγιον τῆς γλώσσης τῶν νηπίων (σ. 14 - 16), αἰνίγματα, ὀνόματα παιγνίων, φράσεις εὐχῶν καὶ ἀρῶν, ὀνόματα ἀνέμων (σ. 17 - 27), τοπωνύμια τῆς περιοχῆς (σ. 28 - 41), ὀνόματα διαφόρων εἰδῶν σταφυλῶν (σ. 41-46· ὡς γνωστόν, ἡ Ἀρτάκη ἦτο κατ' ἐξοχὴν οἰνοπαραγωγὸς περιφέρεια), 396 παροιμίας καὶ παροιμιώδεις φράσεις σαφῶς ἑρμηνευομένας (σ. 47 - 108), εἰς ἃς προστίθενται 182 τουρκικαὶ παροιμίαι, χρησιμοποιούμεναι ἄλλοτε, ἐπ' εὐκαιρίᾳ, ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Ἑλληνικῆς πόλεως (σ. 109 - 133). Ἐν συνεχείᾳ παρέχονται: πίναξ βαπτιστικῶν (σ. 134 - 138), ὀνόματα χορῶν μετὰ συντόμου περιγραφῆς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν (σ. 138 - 141), αἱ ἀντωνυμίαι καὶ τὰ ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ἀρτακηνοῖς (σ. 143 - 159), παραμύθια καταγεγραμμένα εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ τόπου μετὰ λεξιλογίου ἑρμηνευτικοῦ τῶν δυσκολωτέρων λέξεων (σ. 160 - 184), ἱστορικαί τινες πληροφορίαι ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ζωήν, τὰς ἀσχολίας καὶ τὸν δημόσιον βίον τῶν κατοίκων τῆς Ἀρτάκης κατὰ τὰς τελευταίας πρὸ τῆς ἐθνικῆς καταστροφῆς δεκαετηρίδας (σ. 185 - 223), ἐν τέλει δὲ σύντομον γλωσσάριον τῆς Ἀρτακηνῆς διαλέκτου κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν ταξινομημένον (σ. 223 - 235). Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ποικιλία τοῦ περιεχομένου, ἡ ἐπιμέλεια, μεθ' ἧς ἔχει τοῦτο καταγραφῆ (ἰδιαιτέραν ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν ἡ καλλιγραφικὴ ἱκανότης τοῦ συλλογέως), ἡ σαφήνεια, μεθ' ἧς ἀποδίδονται ἡ μορφὴ καὶ ἡ ἑρμηνεία τῶν λέξεων καὶ φράσεων, καθιστοῦν τὴν συλλογὴν λίαν χρήσιμον (μὲ μοναδικὴν ἴσως ἐξαίρεσιν τὰς τουρκικὰς παροιμίας) καὶ κατ' ἀκολουθίαν εὐπρόσδεκτον. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔχει, βεβαίως, ὡρισμένας ἐπιφυλάξεις ἐπὶ λεπτομερειακῶν σημείων (π.χ., ὡς πρὸς τὰς ἐτυμολογίας τῶν ξενικῶν λέξεων τοῦ ἰδιώματος, κτλ.), ἀλλὰ ἀποβλέπουσα εἰς τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα πλεονεκτήματα τῆς συλλογῆς, προτείνει, ὅπως αὕτη τύχῃ βραβείου καὶ ἰδιαιτέρου ἐπαίνου.

10. Μολονότι τὰ ἰδιώματα τῆς Χίου ἀπησχόλησαν πολλοὺς μέχρι τοῦδε συλλογεῖς ἢ μελετητὰς (Βίος, Κανελλάκης, Ἄμαντος, Pernot, κτλ.), εὐπρόσδεκτος τυγχάνει ἡ ὑπὸ τοῦ δημοδιδασκάλου κ. Ι. Βαριαδάκη ὑποβληθεῖσα συλλογὴ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ ἐκ τῆς περιοχῆς Βροντάδου, ἥτις περιλαμβάνει γλωσσάριον με-

γάλου σχήματος ἀλφαβητικῶς ταξινομημένον (σ. 1 - 195), συντόμους γραμματικὰς καὶ συντακτικὰς παρατηρήσεις (σ. 196 - 221) καὶ μικρὰ ᾄσματα ποικίλου περιεχομένου (σ. 222-224). Ὁ συλλογεὺς κατέβαλεν ὄντως προσοχὴν διὰ τὴν πιστὴν ἀπόδοσιν τῆς μορφῆς τῶν λέξεων καὶ τὴν σαφῆ διατύπωσιν τῆς σημασίας αὐτῶν, καίτοι παρέλειψε νὰ πιστώσῃ ταύτην διὰ παραδειγμάτων τοῦ καθημερινοῦ λόγου. Παρὰ τὸ σοβαρὸν τοῦτο μειονέκτημα, ἡ συλλογὴ εἶναι χρήσιμος διὰ τὸ πλούσιον γλωσσάριον, ὅπερ θὰ βοηθήσῃ κυρίως εἰς τὴν ἐπαλήθευσιν τοῦ ἀποθησαυρισθέντος ἤδη γλωσσικοῦ ὑλικοῦ ἐκ τῆς νήσου, ὡς καὶ διὰ τὰς εὐστόχους ἐν πολλοῖς γραμματικὰς καὶ συντακτικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἰδιώματος, καὶ δέον νὰ βραβευθῇ.

11. Ἐξ ἴσου χρήσιμος εἶναι καὶ ἡ ἑτέρα ἐκ Χίου χειρόγραφος συλλογή, ἥτις φέρει τὸν τίτλον «Συλλογὴ Χιακῆς λαογραφικῆς ὕλης» καὶ ὑποβάλλεται ὑπὸ τοῦ κ. Ἀ. Στεφάνου, φιλολόγου καθηγητοῦ τοῦ ἐν Χίῳ γυμνασίου. Ἀποτελεῖται ἐξ 177 σ. μεγάλου σχήματος καί περιλαμβάνει: Χιώτικα γνωμικὰ (σ. 4-53), προλήψεις (σ. 55 - 57), δημώδη ᾄσματα (σ. 70 - 121) καί συμπλήρωμα εἰς τὸ Χιακὸν γλωσσάριον (σ. 122 - 179). Τὸ τελευταῖον τοῦτο μέρος τῆς συλλογῆς παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον, διότι προσφέρει λέξεις τοῦ Χιακοῦ ἰδιώματος μὴ περιεχομένας, καθ' ἃ βεβαιώνει ὁ συλλογεύς, εἰς τὰ προηγούμενα Χιακὰ γλωσσάρια.

Καίτοι δὲ ὁ ὑπὸ τοῦ συλλογέως γενόμενος περὶ τούτου ἔλεγχος ἀναφέρεται, ὡς εἰκός, εἰς τὰ δημοσιευθέντα μόνον γλωσσάρια, ὄχι δὲ καὶ εἰς τὰ ἐν χ/φῳ ἀποκείμενα ἐν τῷ Ἱστορικῷ Λεξικῷ, φαίνεται ὅτι ἡ δήλωσίς του εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀκριβής, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς προχείρου παραβολῆς, τῶν ἀπὸ α καὶ β ἀρχομένων λέξεων τοῦ γλωσσαρίου πρὸς τὰ δημοσιευθέντα ἤδη ἄρθρα τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ. Τὸ ὑπόλοιπον ὑλικὸν ἔχει λαογραφικὸν κυρίως ἐνδιαφέρον, πλὴν τῆς συλλογῆς γνωμικῶν, ἥτις περιέχει καὶ ἰδιωματικούς τινας τύπους λέξεων. Ὁπωσδήποτε, ἡ συλλογὴ εἶναι προϊὸν κόπου πολλοῦ, χρόνου μακροῦ καὶ ἔργον εἰδήμονος, ὅστις εἶχε, πλὴν τῶν ἄλλων, τὴν ὑπομονήν, νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν σχετικὴν πρὸς τὸ θέμα βιβλιογραφίαν, καὶ πρέπει διὰ ταῦτα νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ καὶ νὰ βραβευθῇ.

12. Ἐκ τῶν τριῶν συλλογῶν, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς Πελοποννησιακὰ ἰδιώματα, ἡ μία φέρει τὸν τίτλον «Τὸ ἰδίωμα τῆς Δυτικῆς Κορινθίας» καὶ ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ κ. Π. Δορμπαράκη, καθηγητοῦ τῆς Βαρβακείου προτύπου Σχολῆς. Ἀποτελεῖται ἐκ δύο τετραδίων 8ου σχήματος, ὧν τὸ πρῶτον, ἐξ 96 σ., περιλαμβάνει παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς φωνητικῆς καὶ τῆς μορφολογίας τοῦ ἰδιώματος, τὸ δὲ δεύτερον, ἐξ 134 σ., περιέχει γλωσσάριον τῶν ἰδιωματικωτέρων λέξεων, ἀλφαβητικῶς ταξινομημένων. Δύναται ἀδιστάκτως νὰ λεχθῇ, ὅτι ἡ συλλογὴ αὕτη ἀποτελεῖ συγκε-

κροτημένην ἐπιστημονικῶς καὶ μεθοδολογικῶς (ἂν ἐξαιρέσῃ τις τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς σειρᾶς τῶν τετραδίων) μελέτην ἐπὶ τῆς ὁμιλουμένης εἰς τὴν περιοχὴν τῆς γενετείρας τοῦ συλλογέως, δηλ. εἰς τὰ χωρία τῶν τ. δήμων Εὐρωστίνης, Τρικάλων καὶ Πελλήνης. Ὁ συλλογεύς, διακεκριμένος καὶ πεπειραμένος φιλόλογος, κατέχει πλήρως τὸν λεξιλογικὸν πλοῦτον τοῦ ἰδιώματος, συγχρόνως δὲ τὴν ἱκανότητα τῆς μεθοδικῆς αὐτοῦ κατατάξεως καὶ μελέτης πρὸς ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων ἐπιστημονικῶς θεμελιωμένων. Γνωρίζει προσέτι καὶ χρησιμοποιεῖ εὐχερῶς τὴν σχετικὴν πρὸς τὸ ἰδίωμα βιβλιογραφίαν, ἐπιτυγχάνει δ' ὡς ἐκ τούτου νὰ ἐξετάζῃ τὰς φωνητικὰς ἢ ἄλλας ἰδιομορφίας τοῦ ἰδιώματος ἐν συσχετισμῷ πρὸς ὁμοίας ἢ ἀναλόγους συγγενῶν ἰδιωμάτων. Διαπιστώνει οὕτω, ὅτι ὁ παρατηρούμενος ἐν τῷ ἰδιώματι τσιτακισμὸς τοῦ *κ* καὶ *g*, ὡς καὶ ἡ ἐν πολλοῖς διατήρησις τῆς προφορᾶς τοῦ *υ* ὡς *ου*, συνηθέστερον δὲ ὡς *ιου* (ἐνίοτε μάλιστα καὶ τοῦ *οι* ὡς *ιου*: *τσουλιά, στσιουνί*), συνάπτουν τοῦτο πρὸς τὸ Μεγαρικὸν ἰδίωμα. Ἐξ ἄλλου, ἡ συχνὴ κώφωσις τῶν ἀτόνων *ο* καὶ *ε* (*μουσκάρι, ἔρχουμαι, χιλιδόνι, ριτσίνι, ἰλάττωμα*, κτλ.) καὶ ἡ πολλάκις ἀπαντῶσα ἀποβολὴ τῶν ἀτόνων *ου* καὶ *ι* ἐντὸς λέξεων (*γουρ'νοστάσι, παιδόπ'λλο, π'λοφόρι, σ'τθά*, κτλ.) παρέχουν τεκμήρια συγγενείας τοῦ ἰδιώματος πρὸς τὸ εἰς τὴν ἀπέναντι ἀκτὴν τοῦ Κορινθιακοῦ ὁμιλούμενον βόρειον ἰδίωμα. Ἡ παντελής, τέλος, ἔλλειψις ἀσυνιζήτων εἰς *-ία* καὶ *-έα*, ἡ συχνοτάτη χρῆσις τῶν στερητικῶν ρηματικῶν εἰς *-γος* (*ἄφραγος, ἀνεχόρταγος, ἀβάφτιγος, ἀθέριγος*, κτλ.) καὶ ἡ καθολικὴ χρῆσις τῶν μέσων ἠχηρῶν *b, d, g*, καταδεικνύουν σαφῶς τὴν συγγένειαν τοῦ ἰδιώματος πρὸς τὰ γειτονικὰ Πελοποννησιακὰ ἰδιώματα. Εὐνόητον καθίσταται ἐντεῦθεν τὸ ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον, ὅπερ παρουσιάζει ἡ μελέτη τοῦ ἰδιώματος τῆς Δυτικῆς Κορινθίας. Εὐχῆς, διὰ τοῦτο, ἔργον θὰ ἦτο, ἂν ἡ ἐργασία τοῦ κ. Δορμπαράκη ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, ἀφοῦ ὑποστῇ, ἐννοεῖται, μεθοδολογικὰς κυρίως βελτιώσεις εἰς ὡρισμένα σημεῖα (εἰς τὴν κατάταξιν π. χ. καὶ ἑρμηνείαν πολλῶν φθογγολογικῶν μεταβολῶν, εἰς τὴν καταγραφὴν τῆς προφορᾶς ὡρισμένων φθόγγων, εἰς τὴν διαπραγμάτευσιν τῆς κλίσεως ὀνομάτων καὶ ρημάτων, κτλ.). Πάντως ὁ συλλογεὺς διὰ τῆς ὑπὸ κρίσιν ἐργασίας του καὶ λεξιλογικὸν θησαυρὸν ἱκανὸν προσφέρει καὶ ἐτυμολογίας ἐπιτυχεῖς ἐνίοτε παρέχει καὶ πολλὰ φωνητικὰ φαινόμενα τοῦ ἰδιώματος ὀρθῶς ἑρμηνεύει. Διὰ πάντα ταῦτα προτείνομεν ὅπως ἡ ἐργασία τοῦ κ. Δορμπαράκη βραβευθῇ καὶ ἐπαινεθῇ ἰδιαιτέρως.

13. Ἡ δευτέρα τῶν ἐκ Πελοποννήσου συλλογῶν, ἐκ 210 σ. μεγάλου σχήματος, ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Κανελλοπούλου, δημοδιδασκάλου. Φέρει τὸν ἀόριστον τίτλον «Συλλογὴ δημώδους γλωσσικοῦ ὑλικοῦ», διότι περιλαμβάνει ὑλικὸν ἐκ διαφόρων περιφερειῶν, ἤτοι: ἐκ τοῦ τέως δήμου Φαλάνθου τῆς ἐπαρχίας

Μαντινείας (σ. 1 - 152), ἐκ τοῦ τέως δήμου Θουρίας τῆς ἐπαρχίας Καλαμῶν (σ. 153 - 166), καὶ τέλος ἐκ τῆς περιοχῆς Ἁγίου Γεωργίου τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν (σ. 167 - 210).

Ὁ συλλογεὺς προτάσσει λεπτομερῆ πίνακα περιεχομένων, κατατάσσει τὸ προσφερόμενον ἐξ ἑκάστης τῶν ἀνωτέρω περιφερειῶν ὑλικὸν καθ' ὁμάδας γλωσσικάς (ἀνθρώπινον σῶμα, οἰκογένεια, οἰκιακὰ σκεύη καὶ ἔπιπλα, κτλ.) καὶ ἐπιτάσσει ἑκάστου λεξιλογίου συντόμους γραμματικὰς παρατηρήσεις. Ἡ πιστὴ φωνητικῶς ἀπόδοσις τῆς μορφῆς τῶν ἐκ Φαλάνθου καὶ Θουρίας καταχωριζομένων λέξεων δίδει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ὁ συλλογεὺς κατέχει πλήρως τὰ ἰδιώματα ταῦτα. Δὲν δύναταί τις ὅμως νὰ εἴπῃ τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν ἐκ τῆς περιφερείας τῶν Γρεβενῶν λέξεων, διὰ πολλὰς τῶν ὁποίων γεννᾶται ἡ ἀμφιβολία, ἐὰν ἀκούωνται, ὑφ' ἣν μορφὴν ἀποδίδει ταύτας ὁ συλλογεύς, δεδομένου ὅτι πρόκειται περὶ βορείου ἰδιώματος *(γομάρι* ἢ *γουμάρ'; δερμάτι* ἢ *διρμάτ'; καρδάρι* ἢ *καρδάρ';)*, ὡς ὁ ἴδιος ἄλλωστε σημειώνει εἰς τὰς γραμματικὰς ἐπὶ τοῦ ἰδιώματος παρατηρήσεις. Ἐξ ἴσου σημαντικὸν μειονέκτημα τῆς συλλογῆς εἶναι ἡ ἔλλειψις παραδειγμάτων ἐκ τοῦ καθημερινοῦ λόγου, ἀπαραιτήτων διὰ τὴν πίστωσιν τῆς σημασίας τῶν λέξεων. Τοῦτο ὁδηγεῖ πολλάκις τὸν συλλογέα εἰς ἐσφαλμένην ἢ ἀτελῆ ἀπόδοσιν τῆς ἑρμηνείας ὡρισμένων λέξεων. Οὕτω διὰ τὸ *τρομάζω*, π. χάριν, δίδει μόνον τὴν μεταφορικὴν ἔννοιαν «μετὰ δυσκολίας φέρω εἰς πέρας»· διὰ τὸ *φθάνω* μόνον τὴν σημασίαν «ἐπαρκῶ», κτλ. Παρὰ τὰ μειονεκτήματα ὅμως ταῦτα, ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Κανελλοπούλου μαρτυρεῖ ζῆλον πρὸς τὴν ἔρευναν, φιλεργίαν, εὐσυνειδησίαν καὶ ἱκανότητα πρὸς παρατήρησιν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο καταφαίνεται ἰδιαιτέρως ἐκ τῶν ἐπιτυχῶν πολλάκις γραμματικῶν παρατηρήσεων. Ὅθεν ἡ συλλογὴ δέον νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ καὶ νὰ τύχῃ βραβείου.

14. Ἡ τελευταία ἐκ Πελοποννήσου συλλογὴ ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Τρουπῆ, δημοδιδασκάλου. Περιέχει γλωσσάριον ἐκ σ. 10 μεγάλου σχήματος, ἐν τῷ ὁποίῳ καταχωρίζονται κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν λέξεις ἐκ Γορτυνίας, ἰδιαιτέρας πατρίδος τοῦ συλλογέως. Ἑκάστη τῶν λέξεων καταγράφεται ὀρθῶς, ἑρμηνεύεται ἐπιτυχῶς καὶ διασαφεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον (ὄχι πάντοτε, δυστυχῶς) διὰ παραδείγματος ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν λόγου. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ὁ συλλογεὺς δύναται νὰ καταρτίσῃ μεγαλυτέραν καὶ ἀρτιωτέραν συλλογήν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ εὑρεθῶμεν εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ κρίνωμεν πληρεστέραν ἐργασίαν τοῦ συλλογέως, προτείνομεν ὅπως ἀπονεμηθῇ εἰς τοῦτον ὁ ἔπαινος τῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν πρώτην μικρὰν προσφοράν του.

15. Ἀπόδειξιν ἀγάπης τῶν ἐκπατρισθέντων τέκνων τῆς Ἰωνίας διὰ τὴν ἀπολεσθεῖσαν πατρίδα ἀποτελοῦν δύο συλλογαί, αἱ ὁποῖαι προσφέρουν ὑλικὸν ἐκ

Βουρλῶν καὶ Σμύρνης. Ἡ πρώτη, ἐκ σ. 205 μεγάλου σχήματος, ὑποβάλλεται ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Μηλιώρη, γνωστοῦ καὶ ἐξ ἄλλων μελετῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδος. Μετὰ σύντομον ἱστορικὴν εἰσαγωγήν, ἀναφερομένην εἰς τὴν θέσιν τῆς πόλεως τῶν Βουρλῶν καὶ τὴν πιθανὴν προέλευσιν τῶν Ἑλλήνων κατοίκων αὐτῆς (σ. 4 - 11), ὁ συλλογεὺς πραγματεύεται συντόμως τὸ φωνητικὸν καὶ τὸ τυπικὸν τοῦ ἰδιώματος (σ. 12-28), ἐν συνεχείᾳ δὲ παραθέτει γλωσσάριον τῶν ἰδιωματικῶν λέξεων αὐτοῦ (σ. 29-207). Πολλαὶ τῶν «παρατηρήσεων», αἵτινες περιέχονται εἰς τὸ α΄ μέρος, μολονότι καθαρῶς ἐμπειρικαί, εἶναι χρήσιμοι (*γλέπω* = βλέπω, *διάζομαι* = βιάζομαι, *δειάφι* = θειάφι, *πανακωτὴ* = πινακωτή, *χανικολόγος* = χαλικολόγος, *ὀρπίδα* = ἐλπίδα, κτλ.). Ἐξ ἴσου χρήσιμον εἶναι τὸ γλωσσάριον τοῦ ἰδιώματος, ἐν ᾧ καταχωρίζονται, ὀρθῶς καὶ σαφῶς, τόσον ἡ μορφή, ὅσον καὶ ἡ σημασία τῶν λέξεων. Θὰ ἔπρεπε, νομίζομεν, νὰ πλουτίσῃ ὁ κ. Μηλιώρης τὸ προσφερόμενον λεξιλόγιον διὰ περισσοτέρων ἑλληνικῶν λέξεων, ἔστω καὶ ἐκ τῶν θεωρουμένων ὑπ' αὐτοῦ κοινῶν, ὥστε νὰ μὴ παρέχεται ἡ ἀπατηλὴ ἐντύπωσις, ὅτι πλεονάζουν ἐν αὐτῷ τὰ ξενικῆς καταγωγῆς στοιχεῖα. Ἐὰν δὲ πρὸς τούτοις ἐφρόντιζε νὰ ἐνισχύσῃ τὴν σημασίαν τῶν λέξεων διὰ περισσοτέρων παραδειγμάτων ἐκ τῆς καθημερινῆς ὁμιλίας, θὰ παρεῖχε πλήρη καὶ ἀπηκριβωμένην εἰκόνα τοῦ ὁμιλουμένου ἐν τῇ γενετείρᾳ του λίαν ἐνδιαφέροντος ἰδιώματος. (Πβ. τὰ πολλὰ ἀρχαιοπινῆ στοιχεῖα: *ἀγαθεύω, ἀτρηδόνα, βιοτεύω, κελεύω, μίτος, θιάσος*, κτλ.). Περιττὸν νὰ λεχθῇ ὅτι τὰ μειονεκτήματα ταῦτα τῆς συλλογῆς εἶναι ἐλάχιστα ἐν σχέσει πρὸς τὴν θετικὴν αὐτῆς συμβολὴν εἰς τὴν ἐν γένει γνῶσιν τοῦ ἰδιώματος, δι' ὃ καὶ πρέπει νὰ γίνῃ αὕτη ἀποδεκτὴ καὶ νὰ βραβευθῇ.

16. Ἡ ἐκ Σμύρνης συλλογὴ φέρει τὸν τίτλον «Ἡ γλῶσσα τῆς Σμύρνης» καὶ ἀποστέλλεται ὑπὸ τῆς κ. Στέλας Πετράκη, γυναικὸς λογίας καὶ γνωστῆς ὡσαύτως ἐκ τῶν δημοσιευμάτων της. Ἀποτελεῖται ἐξ 70 δακτυλογραφημένων σελίδων μεγάλου σχήματος, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ μὲν σ. 1 - 41α περιέχουν λαογραφικὸν ὑλικὸν (ἔθιμα, γητειές, παροιμίες, ξόρκια), αἱ δὲ σ. 41β - 70 «συλλογὴν λέξεων καὶ φράσεων» μετὰ συνοπτικῶν ἐν τέλει γραμματικῶν παρατηρήσεων. Ὡς εἶναι εὐνόητον, τὸ δεύτερον μέρος τῆς συλλογῆς παρουσιάζει δι' ἡμᾶς ἐνδιαφέρον, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνῃ ὅτι καὶ τὸ πρῶτον στερεῖται ἐνδιαφέροντος, ἐφ' ὅσον προσφέρει πολλοὺς λαογραφικοὺς δημώδεις ὅρους. Τὸ κύριον μειονέκτημα τῆς ἐργασίας εἶναι τὸ παρατηρηθὲν καὶ διὰ τὴν προηγουμένην συλλογήν, δηλαδὴ ἡ καταφανὴς δυσαναλογία μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῆς καὶ ξενικῆς προελεύσεως λέξεων τοῦ γλωσσαρίου. Ἕτερον, ἀλλὰ μικρότερον, μειονέκτημα ἀποτελεῖ ἡ ἔλλειψις ἱκανῶν παραδειγμάτων διαπιστούντων τὴν σημασίαν τῶν λέξεων, μολονότι

ἡ συλλογεὺς προσεπάθησε νὰ ἀναπληρώσῃ, κατὰ τὸ δυνατόν, τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἐκ τῶν ὑστέρων (μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐντύπων ὁδηγιῶν τῆς Ἑταιρείας) διὰ χειρογράφων παραδειγμάτων. Γενικῶς εἰπεῖν, ἡ συλλογὴ παρέχει τὴν σαφῆ ἐντύπωσιν ὅτι ἡ κ. Πετράκη δύναται νὰ προσφέρῃ περισσοτέρας καὶ ἀπηκριβωμένας πληροφορίας περὶ τοῦ ἰδιώματος τῆς πρωτευούσης τῆς Ἰωνίας καὶ ὅτι δὲν θὰ παραλείψῃ ἀσφαλῶς νὰ πράξῃ τοῦτο εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον, ἀφοῦ τόσην διατηρεῖ στοργὴν πρὸς πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀπολεσθεῖσαν γενέτειραν. Ἀποδεχόμενοι, διὰ ταῦτα, ὡς πρώτην προσφορὰν τὴν κρινομένην συλλογήν, προτείνομεν τὴν βράβευσιν ταύτης.

17. Αἱ δύο ἐκ Μακεδονίας συλλογαὶ προέρχονται ἐξ Ἀρναίας. Ἡ μία τούτων ἀποστέλλεται ὑπὸ τοῦ κ. Μαυρουδῆ Παπαθανασίου, συνταξιούχου ἐκπαιδευτικοῦ, γνωστοῦ καὶ ἐκ παλαιοτέρων συλλογῶν, αἵτινες ἐβραβεύθησαν εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς τῆς Ἑταιρείας. Ἡ ὑπὸ κρίσιν συλλογὴ φέρει τὸν τίτλον «Συλλογὴ δημώδους γλωσσικοῦ ὑλικοῦ τῆς Χαλκιδικῆς» καὶ ἀποτελεῖται ἐκ 286 σελίδων μεγάλου σχήματος. Περιέχει ποικίλον καὶ ἄφθονον γλωσσικὸν ὑλικὸν κατατεταγμένον κατὰ κεφάλαια (ὁ ἄνθρωπος καθ' ἑαυτὸν — δημώδης ἰατρικὴ — ἐνδυμασία καὶ ὑπόδεσις—οἰκία, κτλ.), καταγεγραμμένον δὲ πιστῶς καὶ ἑρμηνευμένον σαφῶς. Ἡ περιγραφὴ τῶν λαογραφικῶν θεμάτων εἶναι ὡσαύτως σαφὴς καὶ ἀκριβής. Τὸ κακὸν ὅμως εἶναι ὅτι ἡ συλλογὴ ἀποτελεῖ κατὰ τὸ πλεῖστον πιστὴν ἀντιγραφὴν γλωσσικοῦ καὶ λαογραφικοῦ ὑλικοῦ, τὸ ὁποῖον ὁ συλλογεὺς εἶχεν ὑποβάλει εἰς τὸν γλωσσικὸν διαγωνισμὸν τοῦ 1950. Ἡ μόνη σχεδὸν διαφορὰ συνίσταται εἰς τὴν κατὰ διάφορον σειρὰν κατάταξιν τοῦ προσφερομένου ὑλικοῦ καὶ τὴν προσθήκην τοῦ ἄρθρου τῶν ὀνομάτων. Θέλομεν νὰ πιστεύωμεν ὅτι τοῦτο δὲν ὀφείλεται εἰς κακὴν πρόθεσιν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἕνεκα τῆς ἡλικίας ἐξασθένωσιν τῆς μνήμης τοῦ συλλογέως.

18. Ἡ ἑτέρα ἐξ Ἀρδαίας συλλογή, ἐκ σ. μεγάλου σχήματος 34, ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Ἀποστολοπούλου, καθηγητοῦ φιλολογίας, καὶ περιλαμβάνει δημώδη ᾄσματα συλλεγέντα καθ' ὃν χρόνον (1937 - 39) ὑπηρέτει οὗτος ὡς καθηγητὴς τοῦ ἐν Ἀρναίᾳ γυμνασίου. Τὰ ᾄσματα κατεγράφησαν πιστῶς ἐκ τοῦ στόματος ἡλικιωμένων κατοίκων τῆς κωμοπόλεως, δὲν ἀποδίδουν ὅμως τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τοῦ τόπου, διότι ἀποτελοῦν παραλλαγὰς κοινῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων, τῶν ὁποίων διατηροῦν τὴν γλωσσικὴν ἔκφρασιν. Τὰ αὐτὰ ἰσχύουν προκειμένου καὶ περὶ τριῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων ἐκ Φθιώτιδος, τὰ ὁποῖα καταχωρίζονται εἰς τὸ τέλος τῆς συλλογῆς (σ. 32 – 33). Ἐνδιαφέρον πως εἶναι τὸ μέρος τῆς συλλογῆς, ἔνθα καταγράφονται τὰ κατὰ τὸν γάμον ἐν Ἀρναίᾳ ἐπικρατοῦντα ἔθιμα, διὰ τοὺς ὀλίγους λαογραφικοὺς ὅρους, οἵτινες δίδονται, ἐπὶ

τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ. Διὰ τὴν φιλότιμον ἐν γένει προσπάθειαν τοῦ συλλογέως προτείνομεν ὅπως ἀπονεμηθῇ εἰς τοῦτον ὁ ἔπαινος τῆς Ἑταιρείας.

19. Ἀπομένουν αἱ ἐκ Θρᾴκης τέσσαρες συλλογαί, τῶν ὁποίων μόνον αἱ δύο ὑπεβλήθησαν ὑπὸ συλλογέων ἐκεῖθεν καταγομένων. Ἐκ τῶν ὑπολοίπων, ἡ μία ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Νατσοπούλου, διαμένοντος εἰς Νέον Γυναικόκαστρον τῆς περιοχῆς Κιλκίς, ἡ δὲ ἄλλη ὑπὸ τοῦ κ. Ντόρη Διαλεκτοῦ, συνταξιούχου ἐκπαιδευτικοῦ ἐκ Λέσβου. Ἡ πρώτη περιλαμβάνει ἰδιωματικὰς λέξεις προσφύγων ἐκ Στενημάχου, ἐκ σ. 3, καὶ ἰδιωματικὰς λέξεις προσφύγων ἐξ Ἀνατολικῆς Θρᾴκης, ἐκ σ. 12. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ συλλογεὺς δὲν ὁρίζει μετ' ἀκριβείας τὸν τόπον καταγωγῆς τῶν πληροφοριοδοτῶν του, τοὺς ὁποίους χαρακτηρίζει ἀορίστως ὡς «Θρᾷκας», δὲν κατώρθωσεν ὡσαύτως νὰ ἀκολουθήσῃ μετὰ συνεπείας τὸν κανόνα, τὸν ὁποῖον θέτει ἐν τῷ προλόγῳ του, ὡς πρὸς τὴν καταγραφὴν τῶν λέξεων, ἐξ ὧν ἐκπίπτει ἄτονον *ι*: Οὕτω γράφει *φ'κάρ, τουλπάν, τσόλ, σερσέμ(η)ς, σασκίν(η)ς,* ἀλλὰ καὶ *ἀδράχτι, ἀνέμη, κασιδιάρης, μιτάρια,* κτλ. Ἐὰν εἰς ταῦτα προστεθῇ, ὅτι ὁ συλλογεὺς οὐδὲν παράδειγμα ἐκ τῆς ὁμιλουμένης παραθέτει πρὸς πίστωσιν τῆς χρήσεως τῶν καταχωριζομένων λέξεων, εὐνόητον καθίσταται, ὅτι ἡ μικρὰ αὕτη συλλογὴ κατ' οὐδὲν σχεδὸν συμβάλλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑταιρείας. Ἐπειδὴ ὅμως ἐλπίζομεν, ὅτι ὁ συλλογεὺς θὰ συνεχίσῃ τὴν προσπάθειάν του, ἀφοῦ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς ἐντύπους ὁδηγίας τῆς Ἑταιρείας, προτείνομεν ὅπως ἀπονεμηθῇ αὐτῷ ὁ ἔπαινος τῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν πρώτην ταύτην προσπάθειαν.

20. Ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Διαλεκτοῦ, γνωστοῦ καὶ ἐκ βραβευθείσης εἰς προηγούμενον διαγωνισμὸν συλλογῆς παροιμιῶν ἐξ Λέσβου, περιλαμβάνει περὶ τὰ 100 δημώδη ᾄσματα, τὰ ὁποῖα οὗτος συνέλεξε καὶ κατέγραψε κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν Θρᾴκῃ ὑπηρεσίας του ὡς δημοδιδασκάλου. Τὰ ᾄσματα κατέταξεν ὁ συλλογεὺς κατὰ τὸ περιεχόμενον εἰς κατηγορίας: ἀγάπης, γάμου, κοροϊδευτικά, ξενιτειᾶς, χάρου καὶ διάφορα, σημειώνει δὲ ἑκάστοτε τὸ χωρίον, ἐξ οὗ προέρχεται τὸ ᾆσμα καὶ ἑρμηνεύει τὰς ἰδιωματικωτέρας λέξεις, ὅπου παρίσταται ἀνάγκη. Ἐὰν ἐξαιρέσῃ τις τὴν συμβολήν, ἥτις προσφέρεται διὰ τῶν ἑρμηνειῶν τούτων, ἡ συλλογὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἥκιστα χρήσιμος διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ γλωσσικοῦ διαγωνισμοῦ, διότι ὅλα σχεδὸν τὰ ἐν αὐτῷ ᾄσματα ἔχουν δημοσιευθῇ κατὰ καιροὺς εἰς τὰ Θρακικὰ ἢ τὸ Ἀρχεῖον Θρακικοῦ Θησαυροῦ, ἡ δὲ γλῶσσα των εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ κοινὴ Νεοελληνικὴ καὶ ὄχι τὸ ἰδίωμα τῆς Δ. Θρᾴκης.

Ὁ κ. Διαλεκτὸς ὑπέβαλεν ὡσαύτως χειρόγραφον ἐκ σ. 22 περιέχον φωνητικὰς καὶ γραμματικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἰδιώματος τῆς Λέσβου, συνταχθὲν κατὰ τὸ ἔντυπον ἐρωτηματολόγιον τῆς Ἑταιρείας. Ἐπεσκέφθη, πρὸς τοῦτο,

πολλὰ χωρία τῆς νήσου, σημειούμενα λεπτομερῶς εἰς τὸν ἐπισυναπτόμενον χάρτην. Αἱ παρατηρήσεις, μολονότι καθαρῶς ἐμπειρικαί, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρθαί, ἀλλ' οὐδὲν σχεδὸν προσθέτουν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Kretschmer ἤδη λεπτομερῶς καὶ ἐπιστημονικῶς παρατηρηθέντα περὶ τῆς Λεσβίας διαλέκτου. Ἐν τούτοις καὶ ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα ἐργασία τοῦ κ. Διαλεκτοῦ μαρτυροῦν ἔφεσιν πρὸς συλλογὴν καὶ ἔρευναν διαλεκτικῶν στοιχείων καὶ φιλεργίαν ἀξιομίμητον καὶ πρέπει διὰ τοῦτο νὰ ἐπαινεθοῦν.

21. Αἱ ἕτεραι δύο ἐκ Θρᾴκης συλλογαὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ ἐν Σουφλίῳ ὁμιλούμενον ἰδίωμα, ἀπεστάλησαν δὲ ἀμφότεραι ὑπὸ γηγενῶν καὶ εἰδημόνων συλλογέων, τοῦ κ. Π. Τσακίρη, δημοδιδασκάλου τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ τοῦ κ. Χ. Πασπασταματίου – Μπαμπαλίτη, διευθυντοῦ τοῦ γ' δημοτικοῦ σχολείου Σουφλίου. Ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Τσακίρη, ἐκ σ. χ/φων 77 μεγάλου σχήματος, περιλαμβάνει γλωσσάριον ταξινομημένον κατὰ γλωσσικὰς οἰκογενείας, συμφώνως πρὸς τὸ διάγραμμα τῶν ἐντύπων ὁδηγιῶν τῆς Ἑταιρείας (σ. 8 - 61) καὶ γραμματικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἰδιώματος (σ. 63 - 74), ἐν τέλει δὲ ἀπαντήσεις εἰς τὸ ὑποδειγματικὸν ἐρωτηματολόγιον τῶν ὁδηγιῶν τῆς Ἑταιρείας (σ. 75 - 84). Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι πολλοὶ τῶν συλλογέων ἐκλαμβάνουν ἐνίοτε τὰ ὑποδειγματικὰ ἐρωτηματολόγια τῆς Ἑταιρείας ὄχι ὡς μέσον προοριζόμενον νὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν ἐργασιῶν των, ἀλλ' ὡς περιωρισμένον πλαίσιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καὶ μόνον ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κινηθοῦν. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ ἐργασία τοῦ κ. Τσακίρη εἶναι χρήσιμος, διότι προσφέρει ἀρκετὸν γλωσσικὸν ὑλικόν, δι' οὗ θὰ πλουτισθοῦν αἱ ἐκ προηγουμένων συλλογῶν πληροφορίαι περὶ τοῦ ἰδιώματος τοῦ Σουφλίου. Ἐὰν μάλιστα ἐφρόντιζε νὰ διασαφῇ διὰ παραδειγμάτων καὶ φράσεων τοῦ καθημερινοῦ λόγου τὸ φωνητικῶς ἀπηκριβωμένον ὄντως ὑλικόν, ἡ ἐργασία του θὰ ἦτο πληρεστέρα καὶ χρησιμωτέρα. Ἀξία ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι ἡ προσπάθεια τοῦ συλλογέως πρὸς ἐπιστημονικὸν καθορισμὸν πολλῶν ἐκ τῶν δημωδῶς κατονομαζομένων δένδρων, καὶ φυτῶν. Ἀξιόλογοι ἐπίσης καὶ ἐν πολλοῖς ὀρθαὶ εἶναι αἱ γραμματικαὶ αὐτοῦ παρατηρήσεις, ἰδιαιτέρως μάλιστα εἰς τὸ περὶ παραγωγῆς μέρος, ἔνθα παρατίθενται μεθοδικῶς αἱ ἐπιχωριάζουσαι ἐν Σουφλίῳ παραγωγικαὶ καταλήξεις (π. χ. ὑποκορ. εἰς *-ούδι, -ούδα*, κτλ.).

22. Ἡ συλλογὴ τοῦ κ Μπαμπαλίτη εἶναι μικροτέρα τῆς προηγουμένης εἰς ὄγκον (σ. 30 δακτυλογραφημέναι) καὶ διαφόρου περιεχομένου Περιέχει μικρὰν ἱστορικὴν εἰσαγωγὴν περὶ τῆς πόλεως τοῦ Σουφλίου, περιγραφὴν ἐθίμων, παιγνίων καὶ ἐνδυμάτων, αἰνίγματα καὶ πέντε παραμύθια καταγεγραμμένα εἰς τὸ τοπικὸν ἰδίωμα. Τὰ τελευταῖα ταῦτα, ὡς καὶ δύο διηγήσεις ἐν συνεχεῖ λόγῳ, τὰς ὁποίας παρα-

θέτει προηγουμένως ὁ συλλογεύς, εἶναι ἰδιαιτέρως χρήσιμα, διότι καὶ πολλὰς ἰδωματικὰς λέξεις περιλαμβάνουν καὶ ἐποπτικὴν εἰκόνα τοῦ ἐν Σουφλίῳ ὁμιλουμένου βορείου ἰδιώματος παρέχουν. Τοῦτο δὲν σημαίνει βεβαίως ὅτι τὰ ἄλλα περιεχόμενα τῆς συλλογῆς στεροῦνται χρησιμότητος. Ἀντιθέτως, ἀμφότεραι αἱ ἐκ Σουφλίου συλλογαί, προϊὸν μόχθου φιλοτίμων ἐκπαιδευτικῶν, οἵτινες, παρὰ τὸ ἐπίπονον ἐπαγγελματικόν των ἔργον, εὗρον τὸν ἀπαιτούμενον διὰ τὴν διάσωσιν τῶν γλωσσικῶν καὶ λαογραφικῶν στοιχείων τῆς γενετείρας των ἀναγκαῖον χρόνον, εἶναι ἀξιόλογοι καὶ προοιωνίζονται ἄλλας πληρεστέρας καὶ μεθοδικώτερον συντεταγμένας. Ὅθεν προτείνομεν ὅπως γίνουν δεκταὶ καὶ τύχουν βραβείου.

Ἡ κριτικὴ Ἐπιτροπὴ

Ἰω. Καλλερης

Γ. Κουρμουλης

Λ. Κωστακης

Κατ' ἀπόφασιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Ἑταίρων ἀπενεμήθησαν εἰς τὰς ἀνωτέρω συλλογὰς αἱ ἑξῆς τιμητικαὶ διακρίσεις:

Α) Βραβεῖον ἐκ δρχ. 2.500 μετ' ἐπαίνου εἰς τὰς συλλογὰς 1) τοῦ κ. Ὀρ Λογοθετίδη καὶ 2) τοῦ κ. Π. Λορμπαράκη.

Β) Βραβεῖον ἐκ δραχ. 1500 εἰς τὰς συλλογὰς 1) τοῦ κ. Γ. Ντεγιάννη, 2) τοῦ κ. Γ Κανελλοπούλου καὶ 3) τοῦ μ. Α. Ὑψηλάντου.

Γ) Βραβεῖον ἐκ δραχ. 1200 εἰς τὰς συλλογὰς 1) τοῦ κ. Σπ. Μουσούρη, 2) τοῦ κ. Ν. Μηλιώρη, 3) τοῦ κ. Ξεν. Ἀναγνωστοπούλου, 4) τοῦ κ. Ι. Βαριαδάκη καὶ 5) τοῦ κ. Α. Στεφάνου.

Δ) Βραβεῖον ἐκ δραχ. 800 εἰς τὰς συλλογὰς 1) τῆς Κας Στέλλας Πετράκη, 2) τῆς Κας Ἄννας Ἀργυρίου, 3) τοῦ κ. Γ. Ἀμιραλῆ, 4) τοῦ κ. Π. Τσακίρη, 5) τοῦ κ. Χ. Παπασταματίου – Μπαμπαλίτη καὶ 6) τοῦ κ. Γ. Σπετσιέρη.

Ε) Ἔπαινος εἰς τὰς συλλογὰς 1) τοῦ κ. Δ. Σπανοῦ, 2) τοῦ κ. Ντόρη Διαλεχτοῦ, 3) τοῦ κ. Θ. Τρουπῆ, 4) τοῦ κ. Δ. Ἀποστολοπούλου καὶ 5) τοῦ κ. Δ. Νατσοπούλου.